

Významné faunistické nálezy pavouků na mokřadech Jižní Moravy

Od roku 2020 mám možnost účastnit se v rámci pracovní skupiny pro environmentální management a ochranu přírody Envirop (Ústav botaniky a zoologie, Masarykova Univerzita) výzkumu společenstev pavouků na mokřadních lokalitách. V současné době máme k dispozici data získaná ze tří mokřadů nacházejících se na Jižní Moravě. Nejdlejší výzkum zatím probíhal mezi lety 2020 a 2025 na lučním mokřadu v Krumvíři u Klobouk na Moravě (48.998°N, 16.908°E, **obr. 1**). Tato lokalita je v posledních letech významně ohrožena degradací včetně rozšiřování invazních a expanzivních druhů rostlin. V rámci probíhajícího výzkumu byla tato lokalita částečně pokosena a byla zde rovněž zavedena pastva dobytka, což vedlo ke zpomalení zarůstání a zvýšení diverzity stanovišť. V roce 2023 zde byl navíc proveden výsev původních druhů poloparazitických rostlin, které měli přispět k potlačení růstu invazních druhů rostlin. Obdobně tomu bylo na lokalitě Krče u Břeclavi (48.759°N, 16.868°E, **obr. 2**), kde výzkum probíhal mezi lety 2023 a 2025. Jedná se opět o nížinný mokřad ohrožený zarůstáním a celkovou degradací. Kvůli menší ploše zde byla v rámci managementu provedena jen částečná seč a výsev poloparazitických rostlin. Třetí zkoumanou lokalitou byly Slovácké lúky u Lednice (48.797°N, 16.840°E, **obr. 3**), kde v roce 2024 proběhl jednorozhodný monitoring. Tato hodnotná mozaika vlhkých nivních luk a reliktních písečných dun neměla až donedávna žádnou ochranu a byla významně ohrožena tlakem výstavby komerčních i soukromých subjektů. V současnosti, díky získaným datům, které svědčí o unikátní biodiverzitě vázané na tuto lokalitu, byly Slovácké lúky zařazeny do nově vzniklé CHKO Soutok. Na všech zkoumaných lokalitách probíhalo vzorkování suchozemských bezobratlých pomocí kombinace smýkární entomologickou sítí, vysávání upraveným zahradním vysavačem a odchyty do zemních padacích pastí.

Během vzorkování se nám podařilo najít na zkoumaných lokalitách poměrně vysoký počet silně až kriticky ohrožených druhů pavouků (jejich charakteristiky převzaty z atlasu KÚRKA *et al.* 2015). Na mokřadní louce v Krumvíři byla nalezena silná populace skákavky Canestriniho (***Mendoza canestrinii***), což je nápadný druh skákavky, který se vyskytuje v teplých oblastech v rozsáhlých litorálních porostech. Na našem území je silně ohrožená a byla nalezena pouze na Jižní Moravě. Dalším velkým druhem, který byl nalezen na všech třech zkoumaných lokalitách, je zora náramková (***Zora armillata***). Tento druh byl v minulosti nalezen v poměrně rozmanitých biotopech, jako jsou stepi, písčiny, rákosiny i rašeliniště. Na našem území se jedná o kriticky ohrožený druh, který byl doposud nalezen jen na Jižní Moravě. Na mokřadu v Krumvíři byl v roce 2025 nalezen samec kriticky ohrožené skálovky šestitečné (***Phaeoceedus braccatus***, **obr. 4**). Jedná se o teplomilný druh, který žije na skalních stepích a v lesostepích. Tato kriticky ohrožená skálovka má na našem území zatím pouze pár nálezů, převážně z minulého století. Poslední známý nález jsou dva samci v roce 2001 poblíž Moravského Krumlova (leg. V. Bryja). Na Slováckých lúčích byla ve smyku ze stromů nalezena samice západníka trávového (***Clubiona pseudoneglecta***). Jedná se o třetí zaznamenaný nález tohoto druhu na našem území, poprvé byl zjištěn v roce 1958, kdy byl nalezen jeden samec a čtyři samice v Lednici (leg. F. Miller), druhý nález z roku 2012 jedné samice je z pískovny v Zaječí (leg. P. Heneberg, M. Řezáč).

Mezi významné nálezy drobnějších druhů patří ***mysmena Jobova (Microdipoena jobi)***, která byla nalezena ve větším počtu jedinců na lokalitě Krče. Na našem území se jedná o silně ohrožený druh, který žije v lesích a mokřadech nižších poloh. U nás byl tento druh poprvé zjištěn v roce 1973 na Slapech, potom v letech 1999 a 2000 na mokřadech Kokořínska v prosevu. V roce 2017 byli nalezeni jedinci tohoto druhu v Popicích (leg. T. Krejčí) a Hnanicích (leg. O. Machač). Jedinci z Krčí byli nalezeni ve vzorcích z vysavače a tento typ odchyty se zdá být pro tento druh vhodný. Na Slováckých lúčích byli

v nezaplavované části nalezeni dva samci a deset samic plachetnatky suchopárové (***Agyneta simplicitaris***). Tato drobná plachetnatka je na našem území kriticky ohrožená a zatím byla nalezena pouze na Jižní Moravě. Jedná se o teplomilný druh, který žije v nížinách v trávě skalních stepí. Na Slováckých lúčích a na Krumvíři bylo nalezeno několik jedinců pavučenky trnohřbeté (***Prinerigone vagans***). Na našem území je tato pavučenka velmi vzácná a kriticky ohrožená, vyskytuje se na vlhkých místech otevřených biotopů. Aktuálně je tento druh známý díky nálezu obří pavučiny v jeskyni na pomezí Albánie a Řecka, kde žije ve vysokých počtech na sítích pokoutníků (URÁK *et al.* 2025). Pavučenka dlouhovlasá (***Trichoncoides piscator***) byla do nedávné doby na našem území považována za neznámou, v současnosti nicméně narůstá počet aktuálních nálezů a tento druh se pravděpodobně šíří. Ve 20. století u nás nalezena na dvou lokalitách na jižní Moravě (1938 Wilsonův les v Brně, 1970 Pouzdřany). Další výskyt tohoto druhu na našem území se potvrdil až v roce 2022, kdy byl nalezen jeden samec v Bzenci (leg. T. Hamřík), v roce 2023 opět jeden samec v Bzenci na Vátých pískách (leg. K. Rückl). My jsme několik jedinců tohoto druhu našli v roce 2024 na všech třech zkoumaných mokřadních lokalitách (Slovácké lúky, Krče, Krumvíř). V roce 2024 a 2025 byl tento druh zároveň zaznamenán i v Mileticích (leg. K. Rückl, A. Prágr). A poslední, faunisticky nejzajímavější, je nález samce pavučenky vývrtkové (***Hylyphantes nigrítus***) v roce 2025 na lokalitě Krče u Břeclavi (**obr. 5**). U nás byl tento druh zaznamenán pouze v roce 1938 na xerothermní stepi na Pouzdřanech, od té doby byl na našem území neznámý.

Z výše zmíněného výčtu je patrné, že nížinné mokřady na Jižní Moravě mohou poskytovat útočiště mnoha vzácným a ohroženým druhům pavouků, a proto je důležité tyto ostrovy biodiverzity v zemědělské krajině chránit, a pomocí vhodných managementových opatření bránit jejich degradaci. Zároveň v současnosti v rámci pracovní skupiny Envirop probíhá vzorkování dalších mokřadních lokalit a slanisek na Jižní Moravě, a na další zajímavé nálezy se tak jistě můžeme ještě těšit.

Mendoza canestrinii (Ninni, 1868): Krumvíř, 48.998°N, 16.908°E (7067), mokřad, 11 ♂♂, 6 ♀♀, vysavač, 19.9.2020, leg. David Kopr, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Zora armillata Simon, 1878: Krumvíř, 48.998°N, 16.908°E (7067), mokřad, 1 ♂, 1 ♀, vysavač, 15.6.2020, leg. David Kopr, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. 4 ♂♂, 4 ♀♀, vysavač, 19.9.2020, leg. David Kopr, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. 11 ♂♂, zemní past, 19.8.–23.9.2020, leg. David Kopr, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. Krče u Břeclavi, 48.759°N, 16.868°E (7267), mokřad, 1 ♂, vysavač, 21.6.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. Slovácké lúky u Lednice, 48.797°N, 16.840°E (7266), mokřadní louka, 1 ♂, zemní past, 14.5.–16.6.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Phaeoceedus braccatus (L. Koch, 1866): Krče u Břeclavi, 48.759°N, 16.868°E (7267), mokřad, 1 ♂, zemní past, 21.6.–15.7.2025, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Clubiona pseudoneglecta Wunderlich, 1994: Slovácké lúky u Lednice, 48.797°N, 16.840°E (7266), mokřadní louka, 1 ♀, smyk ze stromů, 14.6.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Microdipoena jobi (Kraus, 1967): Krče u Břeclavi, 48.759°N, 16.868°E (7267), mokřad, 3 ♂♂, 5 ♀♀, vysavač, 13.9.2023, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Prinerigone vagans (Audouin, 1826): Krumvíř, 48.998°N, 16.908°E (7067), mokřad, 1 ♂, vysavač, 10.9.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. Slovácké lúky u Lednice, 48.797°N, 16.840°E (7266), mokřadní louka, 2 ♂♂, 1 ♀, vysavač, 22.8.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Agyneta simplicitaris (Simon, 1884): Slovácké lúky u Lednice, 48.797°N, 16.840°E (7266), mokřadní louka, 2 ♂♂, 10 ♀♀, vysavač, 29.7.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Trichoncoides piscator (Simon, 1884): Krumvíř, 48.998°N, 16.908°E (7067), mokřad, 1 ♂, zemní past, 18.7.–20.8.2025, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. 1 ♂, zemní past, 2.7.–6.8.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. Krče u Břeclavi, 48.759°N, 16.868°E (7267), mokřad, 1 ♂, vysavač, 21.6.2024, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita. Slovácké lúky u Lednice, 48.797°N, 16.840°E (7266), mokřadní louka, 1 ♂, zemní past, 15.4.–12.5.2025, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Hylyphantes nigrinus (Simon, 1881): Krče u Břeclavi, 48.759°N, 16.868°E (7267), mokřad, 1 ♂, smyk, 12.5.2025, leg. Karel Kizek, Zdenko Večerík, det. Eva Líznarová, coll. ÚBZ Masarykova Univerzita.

Eva Líznarová

KŮRKA A., ŘEZÁČ M., MACEK R. & DOLANSKÝ J. 2015: *Pavouci České republiky*. Academia, Praha, 623 pp.
URÁK I., VRENOZI B., GŁĄBIAK Z., LECOQUIERRE N., EIBERGER C., MARAUN M., ŠTEFAN A., FLOT J. F., BRAD T., DAINELLI L. & SARBU S. M. 2025: An extraordinary colonial spider community in Sulfur Cave (Albania/Greece) sustained by chemoautotrophy. *Subterr. Biol.* **53**: 155–177.

Obr. 1: Lokalita Krumvíř focená z dronu (foto L. Tichý)

Obr. 2: Lokalita Krče (foto K. Kizek, Z. Večerík)

Obr. 3: Lokalita Slovácké lúky u Lednice (foto K. Kizek, Z. Večerík)